

„IERUȘALAIM ȘEL ZAHAV“

Ecumenismul, constantă din ce în ce mai puternică a relațiilor F.C.E.R. cu celelalte culte, a fost reconfirmat și cu prilejul Zilei Ierusalimului 5766, la Templul Coral, când la solemnitate, alături de lideri ai F.C.E.R. și C.E.B., ai Forumului B'nai B'rith din România, ai A.C.P.R.I., de E.S. Rodica Radian Gordon, ambasadorul Israelului în România, au participat Î.P.S. Episcop loctiitor *Cornel Damian*, reprezentant al Î.P.S. *Ioan Robu*, Arhiepiscopul Romano-Catolic de București, și Muftiul de Cult Musulman, *Osman Aziz*. „Din Sion va porni izvorul învățării”, au fost cuvintele-nucleu ale predicii festive rostite de Rabinul *Abraham Ehrenfeld* în fața unei numeroase asistențe celebrând 39 de ani de când, în cronică contemporană a Statului Israel, Ierusalimul a revenit celor care l-au ales Capitală în urmă cu mai bine de 3000 de ani. „În cuvântul Ierusalim există două noțiuni, ambele exprimate în Toră: 1) dăruiește; 2) o pace întreagă. «Ierusalimul - oraș al păcii» este amintit în Tanah de 650 de ori”, a subliniat Rabinul *Abraham Ehrenfeld*, vorbind apoi despre „cântecul care străbate lumea”, scris de o talentată compozitoare israeliană, „Ierusalaim șel Zahav” („Ierusalim - oraș de aur, oraș al luminii”). „Poporul e trupul, Ierusalimul e sufletul lui Israel”, a conchis, cu referire la sentimentul de sacralitate împărtășit de evreii de pretutindeni față de Ierusalim, capitala eternă a Statului Israel.

Ziua Ierusalimului la Templul Coral

Simptomatic pentru spiritul ecumenic ce a caracterizat întrunirea a fost și cuvântul rostit de av. *Constantin Vișinescu*, președinte de onoare al A.C.P.R.I.: „Este greu pentru un creștin ortodox să vă vorbească despre Ierusalim. De aceea, ca iscoditor al cărților, permiteți-mi să apelez la cuvintele scrise, în 1915, de unul dintre cei mai mari juriști români, ministru al Justiției în timpul guvernării conservatorilor: «Poporul evreu este unul dintre puținele popoare ale lumii care deține un act de proprietate asupra pământului său: Biblia». A fost punctul de plecare al unui captivant excurs în istoria antică a ludeii și a Daciei privind bunele relații între două state aflate într-o situație geopolitică asemănătoare, respectiv, la confluența a trei mari imperii dornice să le acapareze și în fața cărora trebuiau să se apere. Vorbitorul a relevat un episod tulburător din această luptă: momentul în care Decebal, dornic să-și creeze alianțe în fața inamicului comun, Imperiul Roman, trimite daruri de aur conducătorilor statului evreu, prilej cu care se menționează faptul că Ierusalimul era recunoscut drept capitală a Statului Israel antic. Ierusalimul a devenit capitală a ludeii antice în timpul lui David, când regatul ajunge la apogeu. Urmașul său la domnie, Solomon, va fi cel ce va construi în Ierusalim primul templu. După apelul la istorie, a venit rândul apelului la amintiri personale despre Israel: mai 1999, dată la care av. *Constantin Vișinescu* a fost făcut „Cetățean de onoare” al Israelului. L-a impresionat faptul că, la recepția oferită în onoarea sa de primarul orașului Națeret, israelian originar din România, a participat o mare parte din Aliaua română. A fost un discurs emoționant încheiat, nu mai puțin sensibil, cu un citat din *Psalmul 137*: „De te voi uita, Ierusalime, uitată să fie dreapta mea”. „Ierusalimul reunește vestigiile ale celor trei mari religii monoteiste și, de Ziua Ierusalimului, vă transmit salutul nostru străvechi: Șalom!” a spus președintele C.E.B., ing. *Osy Lazăr*. „Fie ca Dumnezeu să călăuzească spre pace pașii tuturor oamenilor, pentru că Decalogul este fundamentul tuturor religiilor”, a subliniat el, salutând prezența în mijlocul obștii evreilor bucureșteni a reprezentanților cultelor romano-catolic și musulman.

Cântecul ne însoțește. El a deschis poarta sărbătorii, prin „Ierusalaim șel Zahav”, în interpretarea *Carlei Mușat* (la pian - *Bogdan Lișin*) și tot cântecul a fost cel care a făcut să bată mai puternic inimile celor prezenți, pătrunzând acolo unde cuvintele se sfârșesc, prin potpuriul din final, dedicat Ierusalimului de tineri evrei bucureșteni, acompaniați de orchestra „Klezmer”, sub bagheta lui *Bogdan Lișin*. (I.D.)

Premieră românească și europeană, tema libertății de expresie și libertății religioase a fost discutată din unghi interdisciplinar - filosofic, juridic, sociologic, diplomatic, religios, mediativ - la Simpozionul organizat, la 8 iunie a.c., de Universitatea „Ovidius” din Constanța, Facultatea de Drept și Științe Administrative, în parteneriat cu Muftiatul Cultului Musulman din România. Semnificative alocuțiuni la deschidere au fost rostite de rectorul Universității, prof. univ. dr. *Victor Ciupină*, decanul și prodecanul Facultății de Drept, prof. univ. dr. *Ana Rodica Stăiculescu* și prof. univ. dr. *Nicolae V. Dură*, Muftiul Cultului Musulman din România, E.S. dr. *Murat Iusuf*, prefectul județului Constanța, *Dănuț Culețu*. Notabile au fost participarea și comunicările susținute de conducători ai unor instituții științifice prestigioase din România și de peste hotare, diplomați, lideri religioși și laici, cercetători din țară și străinătate. Delegația F.C.E.R. și-a făcut, mai întâi, simțită prezența prin intervenția președintelui Federației, deputat dr. *Aurel Vainer*, „Libertatea de expresie și libertatea religiei în România de azi”. Vorbitorul a amintit bunele relații ecumenice stabilite de Șef Rabinul dr. *Moses Rosen* în anii totalitarismului, a arătat că, după '89, s-a trecut de la exprimarea unidirecționată (de partid) și unidimensională la o autentică libertate de expresie pluralistă, că s-au produs mutații fundamentale privind rolul religiei în societate. Libertatea de expresie trebuie abordată, însă, dintr-o perspectivă istorică, fiindcă nu este posibil să nu ținem seama de lecțiile istoriei, nu este normal să întâlnim în media românească de azi idei, opinii, teze cu caracter antisemit, xenofob, rasist, negaționist. Însăși publicarea în „Monitorul oficial” a Legii 107/2006, privind încercarea organizațiilor cu caracter fascist, rasist, xenofob și promovării cultului persoanelor ce se fac vinovate de crime contra omenirii, este un exemplu de ceea ce înseamnă încadrarea libertății de expresie în limite generate de istorie. În cadrul foarte generos creat, azi, libertății de expresie, F.C.E.R. și-a arătat constant disponibilitatea pentru dialog și colaborare între cultele religioase din România, menționând, în acest sens, simpoziunile internaționale iudeo-creștine de la Durău (1998), Iași (2005), simpozionul organizat de Arhiepiscopia Romano-Catolică din București, marcând 40 de ani de la Declarația conciliară „Nostra Aetate”, întâlnirile

CONSTANȚA,
8 iunie 2006

Simpozionul Internațional „Libertatea de expresie și libertatea religioasă”

Ecumenismul – făuritor de punți între popoare și civilizații

Sale Șef Rabinul Armatei Israelului, *Mordechai Piron*, care a asemuit cultele religioase din România de azi cu piloni ai unei punți de înțelegere între iudaism și celelalte religii monoteiste, vorbitorul a extins ideea, arătând că ecumenismul este făuritor de poduri de înțelegere între popoare și civilizații, a căror acțiune poate duce la o cât mai bună comunicare cu Dumnezeu Unic. E.S. *Rodica Radian Gordon*, ambasadorul Israelului în România, a subliniat: ● nevoia de a învăța din lecțiile de intoleranță ale trecutului ● raportul direct proporțional între libertatea religioasă și libertatea de expresie ● valoarea dialogului ● recunoașterea alterității. În comunicarea „Libertatea de exprimare și minoritatea religioasă”, consilierul cultural al F.C.E.R., dr. ing. *José Blum*, s-a referit la faptul că: ● în România, dreptul la liberă exprimare este garantat prin Constituție ● după '89 și dispariția cenzurii, acest drept s-a îmbunătățit semnificativ - un exemplu edificator Legea 107/2006, la care s-a referit și președintele Federației, deputat dr. *Aurel Vainer* ● minoritatea evreiască își face auzit glasul prin „Realitatea Evreiască”, Editura *Hasefer*, C.S.I.E.R. ● Holocaustul în România a fost recunoscut oficial, o contribuție definitorie având-o „Raportul final” realizat de Comisia *Wiesel* ● a fost înființat Institutul Național pentru Studierea Holocaustului în România. În „Considerații «colaterale» privind libertatea de expresie”, dr. *Hary Kuller* s-a referit la: ● nevoia de evitare a sloganurilor, clișeele, preconcepțiilor în presă ● caracterul „nedecisiv și neconclisiv” al informării față de cunoaștere ● crizele „credinței și necredinței, secularizării și sacralizării, ale civilizațiilor” ș.a. ● etos = credință întemeiată pe liber arbitru, bază a celor trei religii monoteiste și nu numai. Simpozionul a reprezentat încă un pas în direcția promovării ecumenismului în lumea contemporană. (I.D.)

HORTENSIA HARARI

Scurt popas la Haifa, sub aura artelor frumoase

Când spui Haifa, spui Tehnion, reputată Politehnică în lumea întreagă, iar, imediat, îți vin în minte fermecătoarele galerii de artă de pe înălțimile Carmelului. Cu eleganța lor, concurează galeriile din Yaffo, deși acestea au un avantaj de ordinul exotismului oriental.

Pe Carmel, contează enorm ambianța naturală, puzderia de arbori, grădinile cu specii multicolore de flori, ca la centrul Bahai, de unde se deschide, în zilele cu cer senin, o perspectivă imensă, peste golful Haifa, peste portul pescăresc Kishon, până la Acco, încărcat de glorioase urme ale istoriei. Deși orașul vibrează de o intensă activitate economică, locuitorii săi nu par total acaparați de preocupările materiale cotidiene, măcar unii lasă loc reveriei, rezervându-și timp ca să frecventeze lumea artelor, a literaturii. Cercul informației despre un cerc cultural, unde se reunesc frecvent poeți ai locului sau invitați, pentru o asistență interesată să urmărească lecturile anunțate din vreme, care pot da loc la animate schimburi de vederi. Alte surse informative menționează prezența activă a unor pictori, cu dese evadări din atelierele lor proprii, către săli de expoziții pe plan regional, național iar, cei mai întreprinzători, chiar peste hotare.

Cu ani în urmă, avusesem ocazia să iau parte la un vernisaj în miez de noapte, într-o galerie foarte șic din Yaffo, unde își prezenta lucrările pictorița **HORTENSIA HARARI**, din Haifa. Lume buluc, în ciuda orei extravagante, curioasă în fața pânzelor inspirate, multe dintre ele, de o vegetație curioasă, aridă, asemănătoare, pentru mine unul, cu vâlătucii de scaieți, de ciulini ai Bărăganului, purtați de vânt prin hărtoapele câmpurilor nesfârșite. Subiectul în sine părea sălbatic, dar compoziția picturală emana o poezie persistentă, transmitea un flux de dor al depărtărilor, o stare melancolică, păstrată cine știe de când în memoria personală. Aveam să dezleg misterul îndată ce am aflat că artista era originară din Galați, familiarizată cu elemente constitutive ale spațiilor de savuroasă sălbăticie fixate în proza lui Panait Istrati. Firesc, m-am bucurat s-o regăsesc pe Hortensia Harari, la lucru, instalată într-o zonă adiacentă Haifei, la

Kiriati Motzkin, într-o locuință la etajul 17, de unde poți contempla orizontul desfășurat între Carmel și țărmul mediteraneeu. Pereții apartamentului sunt aproape integral acoperiți de tablouri, care denotă o preponderență, de astă dată, a subiectelor marine în viziunea pictoriței. Privite global, se rânduiesc într-o respectabilă escadră, de toate tipurile și din toate timpurile, de la muzeistice ambarcațiuni cu pânze până la cuirasate, din categoria celor ancorate în porturi militare americane. La Denver (Colorado), la Mystic (Connecticut), și-a instalat șevaletul, ca să aibă ce expune, consecutiv, între 1985-1996, cu succes de public și la juriile competițiilor, în cadrul cărora s-a remarcat. Concomitent, a descoperit frumuseți, ascunse priivirilor curente, în zona faunei din adâncuri: caracatițe, cai de mare, scoici elefantiazice, iar în jurul lor, interferențe de umbre și lumini, reflexe ca de basm. Sunt numeroasele probe care atestă că în sufletul pictoriței fuzionează tentații aparent disparate, între spectacolul lumii văzută în afară și freamătul lăuntric, discret, stărnit la simpla vedere, accidentală, a unui colț din natură, a unei flori prizărite la margine de drum. Fosta elevă a lui Camil Ressu, a lui Nicolae Dărăscu, păstrează, de la lecțiile acestora, impalpabila știință a

amestecului de culori și tușelor de pensulă în stare să traducă plastic lirismul evanescent al razei de soare căzute pe o petală, în faptul dimineții. Pe fundalul civilizațiilor actuale, ultratehnologizate, buchetele de margarete, de maci, de ochiu-boului slujesc de minune pictoriței (cu nume de floare!) ca un antidot împotriva riscului de standardizare mecanică a simțurilor, de atrofiere și veștejire a sufletului.

GEO ȘERBAN

Personalități ale vieții culturale israeliano-române – în vizită la R.E.

Zilele trecute, am avut bucuria să-i avem printre noi pe pictorița **LIANA SAXONE-HORODI**, împreună cu soțul ei, publicistul **MIREL HORODI**, și pe ziarista **BITI CARAGIALE**, oameni de cultură români din Israel. În scurtul timp petrecut la noi, ne-au vorbit despre implicarea lor în viața culturală a românilor de-acolo.

Liana Saxone Horodi, prezentă în România pentru a participa la comemorarea a 120 de ani de la nașterea pictorului **Rudolf Schweitzer-Cumpănă**, fostul ei maestru, se pregătește să-și verniseze două expoziții - una cu tematică generală, la Haifa, și una cu tematică iudaică, la Tel Aviv. De asemenea, speră ca o inițiativă de-a ei - o expoziție comună a pictorilor israelieni la Sibiu, în 2007, când acest oraș va fi capitală culturală a Europei - să se poată realiza.

Fosta noastră colegă, **Biti Caragiale**, este de acum o cunoscută publicistă și în Israel, principala ei preocupare fiind prezentarea evenimentelor culturale din Israel și din lume. Domnia-sa a vorbit cu pasiune și despre activitatea ei din cadrul juriului Fundației „Haim și Sara Ianculovici”, de promovare a scriitorilor evrei de limbă română, exprimându-și satisfacția față de deschiderea spre nou, spre modern a acestei Fundații, care a premiat nu numai scriitorii din Israel, ci și din România sau din alte țări. (E.G.)